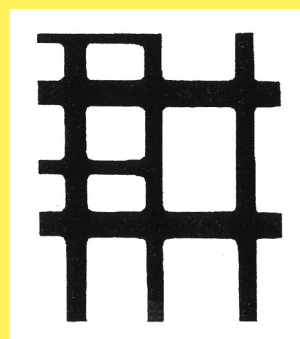
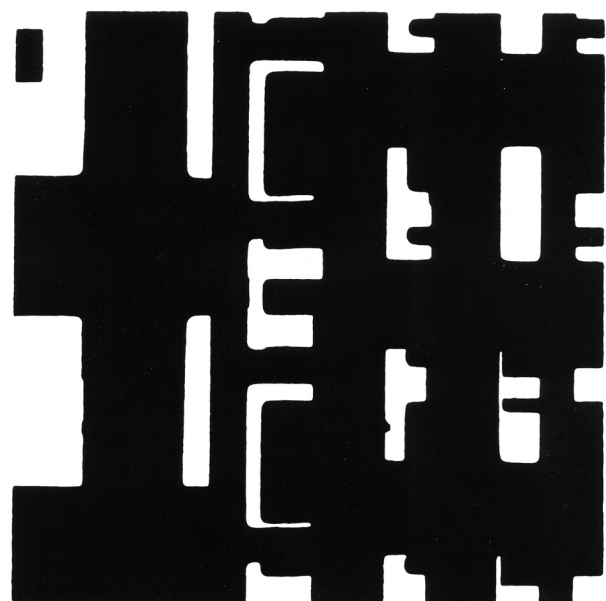

♣ „Avenue of the Americans” with key drawing, 1974 rok

Konstrukttywizm organiczny Tadeusza Mysłowskiego

✎ Dorota Foga-Januszewska

Polski historyk sztuki, muzeolog, krytyk. Ukończyła historię sztuki na Uniwersytecie Warszawskim. Pracowała w Muzeum Narodowym w Warszawie, gdzie w latach 2007-2008 była dyrektorem. Profesor w Instytucie Historii Sztuki UKSW w Warszawie. Dyrektor Instytutu Muzeologii.

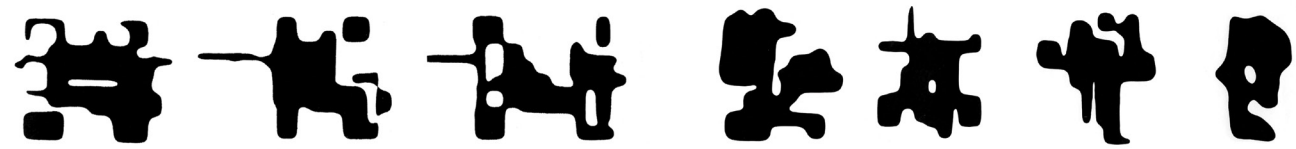
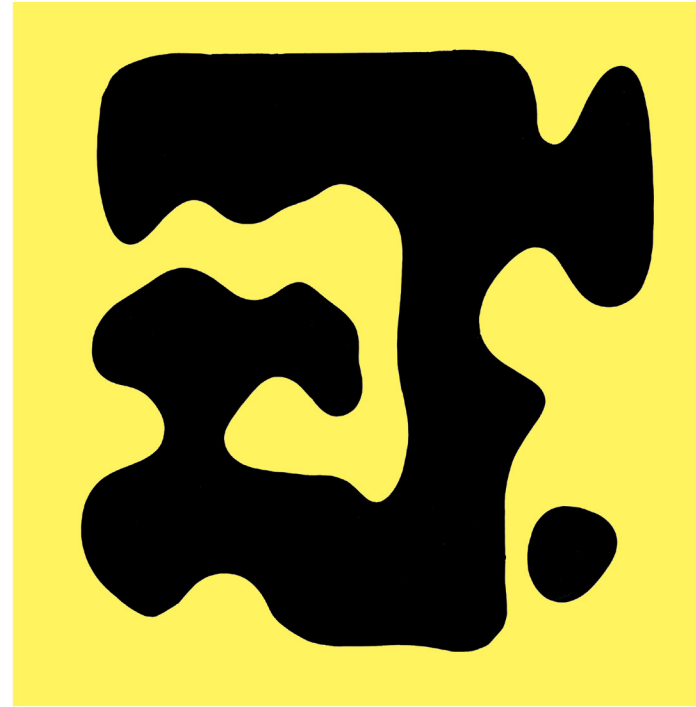
Po ponad czterdziestu latach od powstania teki *Avenue of the Americas, New York City* (1974–1983) Tadeusza Mysłowskiego okazuje się, że przeprowadzony wówczas przez artystę eksperyment „geometrii naturalnej” przekształcił się w program działania, dopiero dzisiaj zyskujący właściwy kontekst współczesnych badań nad strukturą informacji [1]. Istotą założenia Mysłowskiego była obserwacja „obrazu” niezależnie od tego, skąd brała się motywacja i inspiracja przedstawienia. Było to spotkanie konceptualnej konstrukcji z życiem materii – proces znany artystom od stuleci, lecz różnie interpretowany. Sprowadzał się on do pozornej sprzeczności: matematyczne, teoretyczne założenie kontra naturalne przeobrażenia powierzchni obrazu. Ta wewnętrzna sprzeczność (choć w istocie nieistniejąca) budowała napięcie i piętrzyła pytania.

Teka *New York City* (1994) [2] została pomyślana jako pierwsza redakcja nowego programu konstrukttywizmu organicznego. Mysłowski zauważył już wcześniej załamanie się konwencji tradycyjnej geometrii i postanowił w poszczególnych kadrach teki ujawnić konsekwencje obserwowanych przypadków. Czynił to, mając w pamięci i przed oczami wiele prób artystów XX w.: Katarzyny Kobro (*Konstrukcja wisząca*, 1921–1922), Władysława Strzemińskiego, Hansa (Jeana) Arpa. Proces ten, choć historycznie uświadomiony, był jednak dogłębnie warsztatowy. Mysłowski badał różne media, ale specjalną uwagę

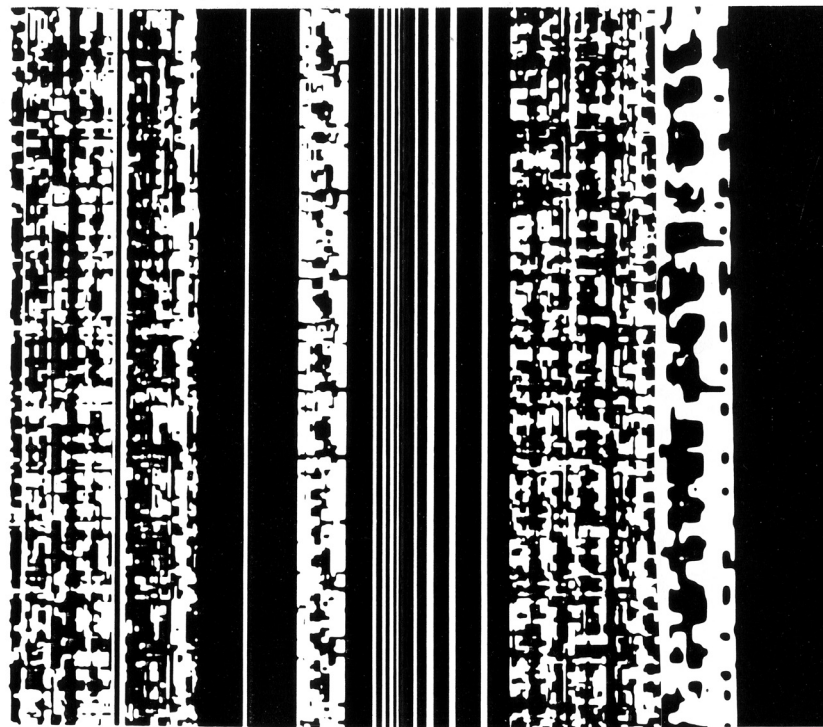
poświęcił fotografii, coraz głębiej wnikał w jej nieilustracyjne i niedokumentacyjne możliwości oraz interesujące go metody prowokowania przypadku w fotochemicznym procesie. Był to czas osiedlania się artysty w Nowym Jorku, dlatego struktura tego miasta, konceptualny plan urbanistyczny z 1811 roku przemieniony w żywą tkankę, był eksperymentem *in situ*. Przestrzeń życia z całą przypadkowością, emocjonalnością i zmiennością miała aprioryczne założenie, które ujawniało się na każdym zdjęciu lub mapie. >

Istotą założenia Mysłowskiego była obserwacja „obrazu” niezależnie od tego, skąd brała się motywacja i inspiracja przedstawienia.

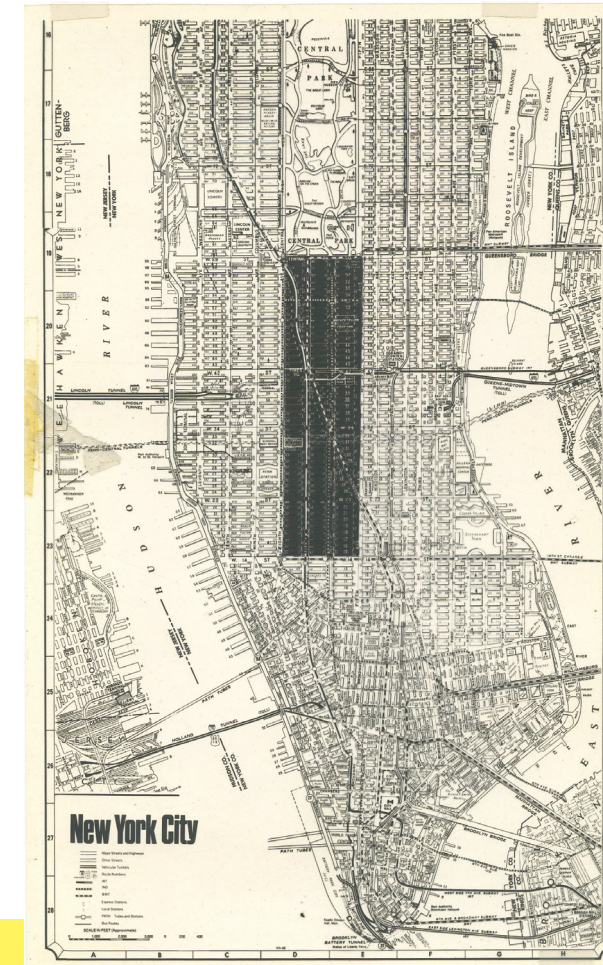

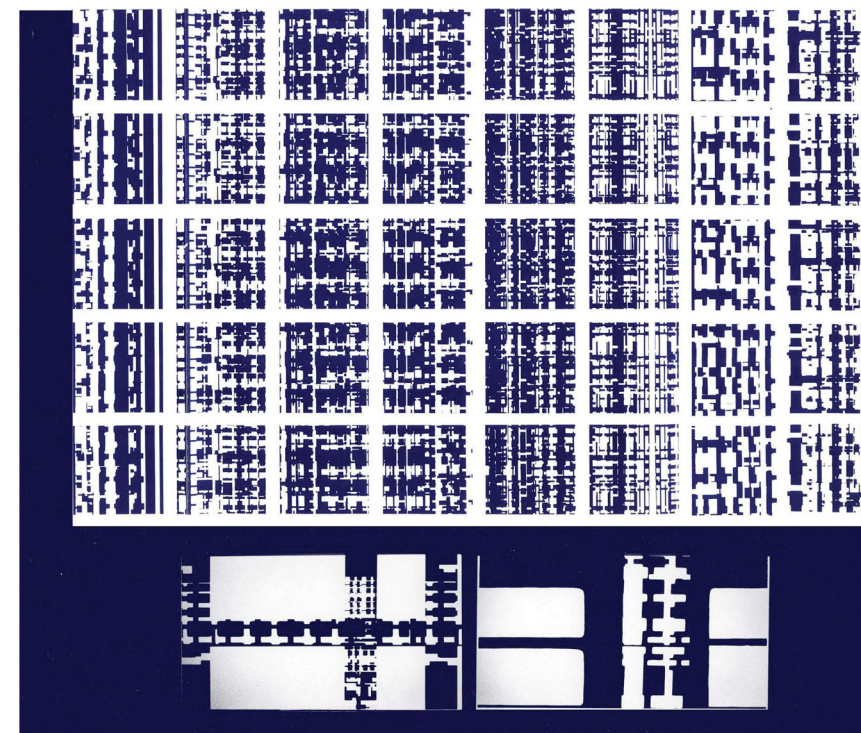
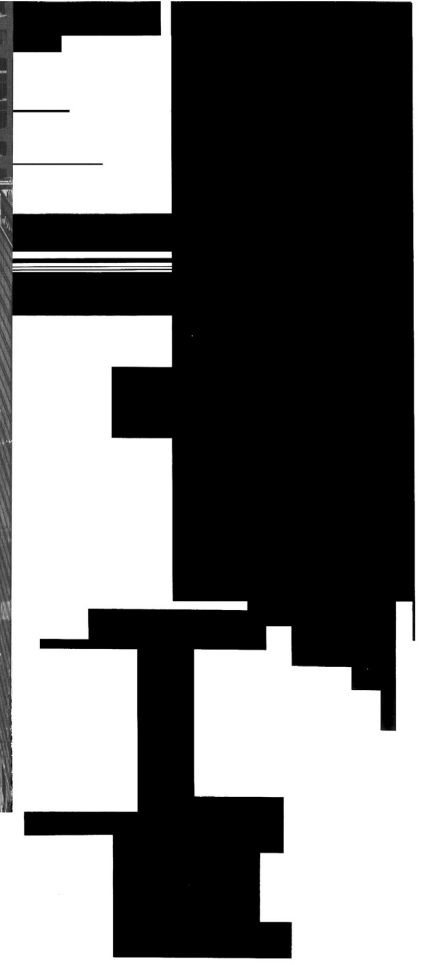
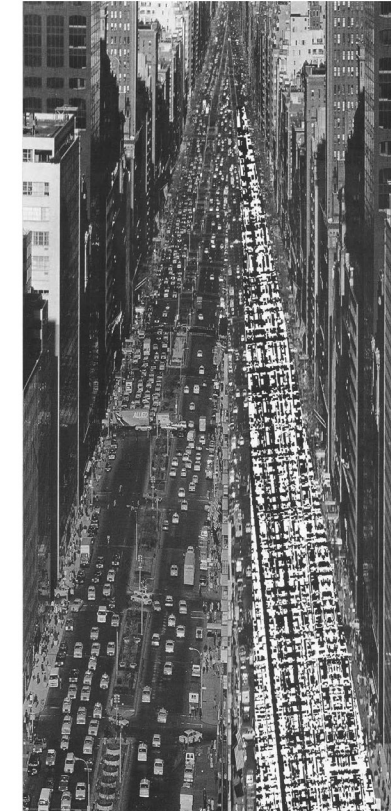
➤ „Towards Organic Geometry – Organic Constructivism”

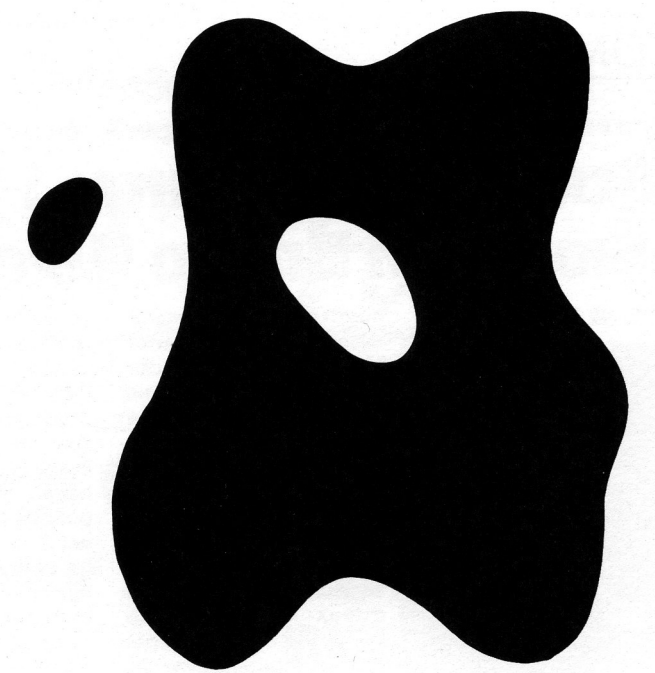
Tadeusz Myśłowski – malarz, grafik, fotograf. Urodził się w 1943 roku w Piotrkowie koło Lublina. Ukończył Liceum Sztuk Plastycznych w Lublinie i malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W 1970 roku wyemigrował do Nowego Jorku. W 1982 roku otrzymał amerykańskie obywatelstwo. To artysta zafascynowany twórczością Malewicza, Kobra i Strzemińskiego. Nawiązuje do tradycji konstruktywizmu, inspiracji poszukuje w geometrii. Jego prace znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie, Luwru, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Victoria and Albert Muzeum w Londynie. Najważniejsze cykle: „Avenue of Americas”, „Key Drawings”, „New York Faces”, „Perspective Distortion”, „Towards Organic Geometry”, „New York Composites”, „Krzesło Trony”.

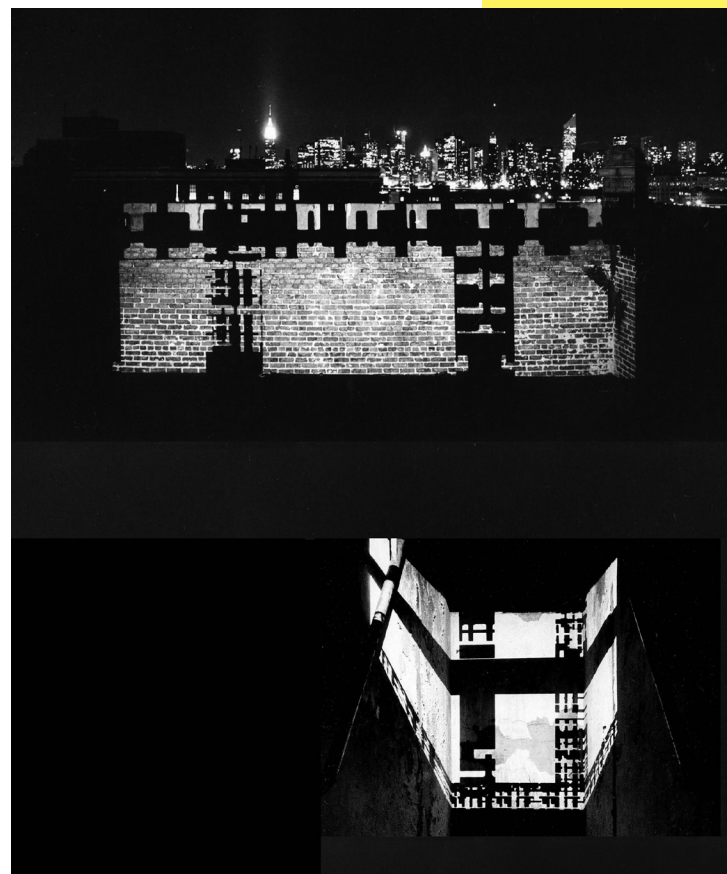

➤ Manhattan map with musical street score

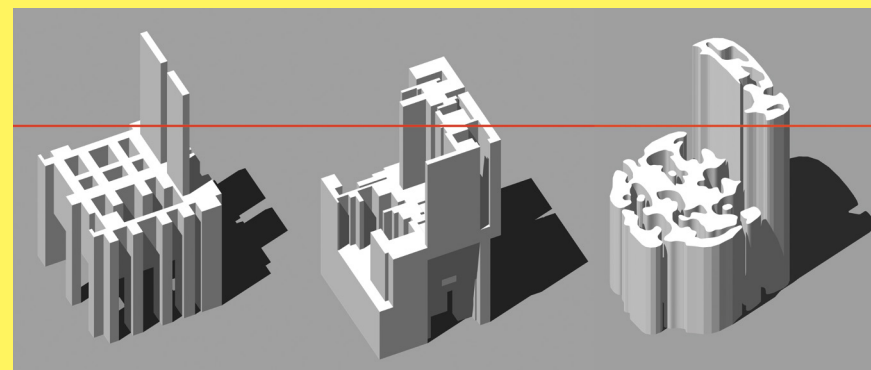

➤ „Chart for slide projection”
PS1, New York, 1978

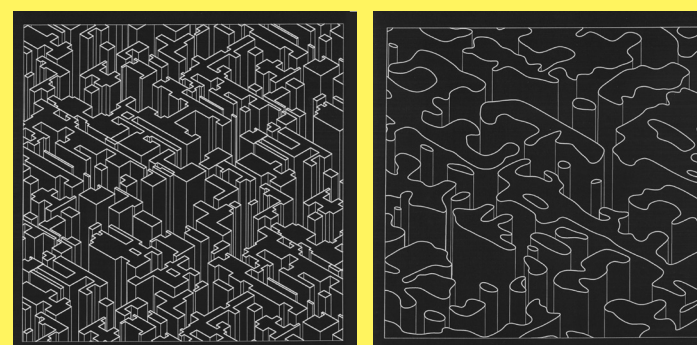

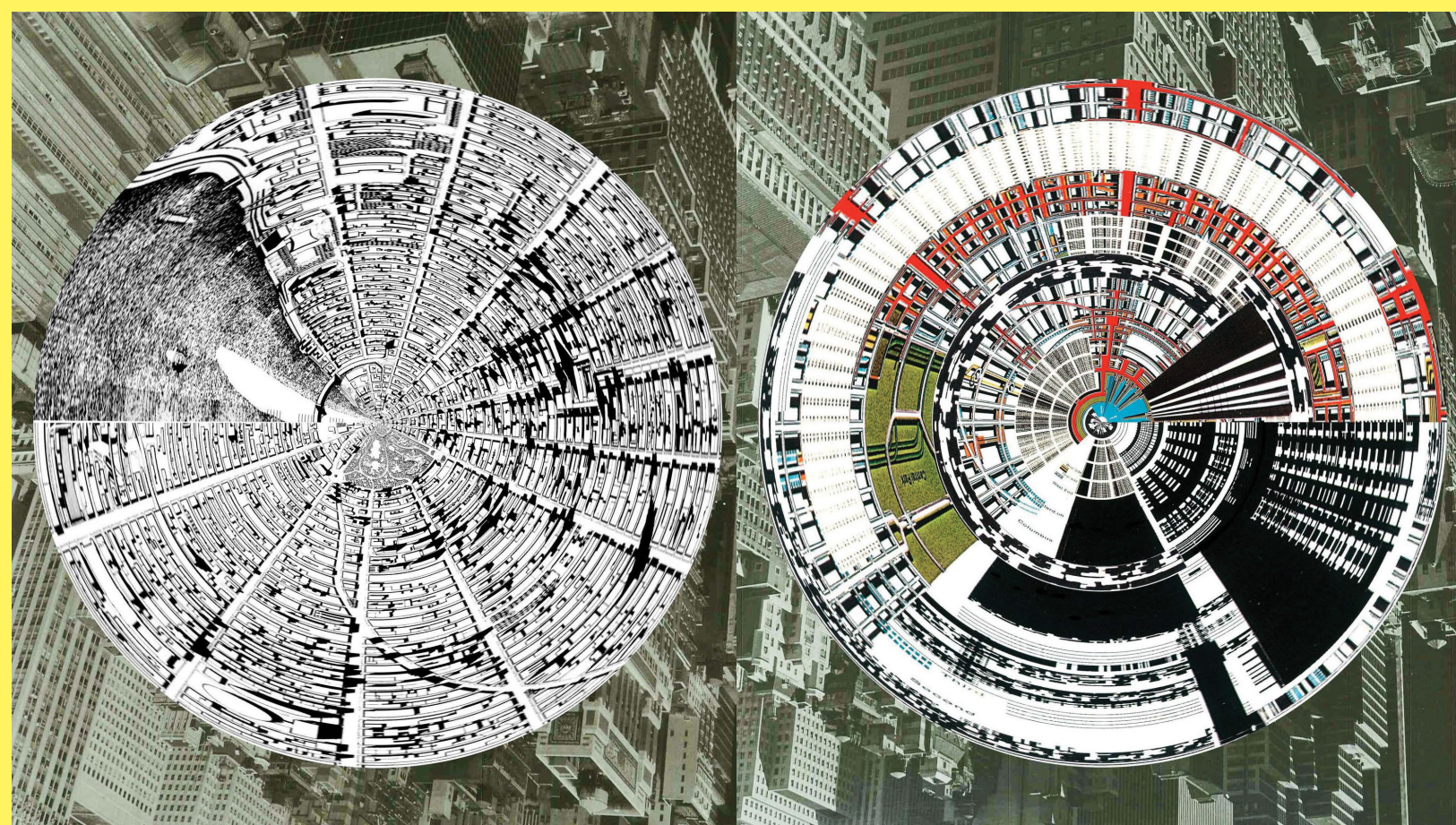
↑ Manhattan PS1 Light Projection, 1978-1979

↑ Manhattan ChairThrones, 2010

➤ Isometric drawings: Geometric vs Organic
Tadeusz Mysłowski + W.A. Kołodyńscy Studio Lublin

➤ „Manhattan Musican Score”, specifically designed for Zygmunt Krauze, Tadeusz Mysłowski + Dariusz Bryl Design Studio, Warsaw, 2004

Nowym Jork stał się nie tyle miejscem życia Mysłowskiego, co raczej materią pracy.

Nowy Jork stał się nie tyle miejscem życia Mysłowskiego, co raczej materią pracy, przedmiotem badania i powodem pierwszych refleksji na temat nieustannej korekcji przez „naturę” geometrycznych założeń. Z tych obserwacji powstały dwie serie prac, które wyznaczyły dwa etapy poszukiwania idealnego porządku sztuki i natury, odwiodły one artystę od euklidesowych prostych ku organiczności złożonej i krzywoliniowej przestrzeni.

Historia konstruktywizmu organicznego wiedzie zatem od konceptu do urzeczywistnienia. Żywa forma zamieszkałej architektury wiodła od linearnego wykresu urbanisty, poprzez kadrowanie, wyjmowanie fragmentów ku powiększaniu i odkrywaniu w nich „obrazów”. Fotograficzna chemia wspomagała ten proces. W miarę zmiany skali wszystkie linearne twory pierwotnego planu organicznie się przeistaczały i przystosowywały do trybu „użycia”. Jak kamienne progi w romańskich kościołach wychodzone stopami, jak drewniane kłamki uległe tysiącom wilgotnych dłoni, jak zgrupowania planet ułożone grawitacją – tak i „proste fotograficzne” zamieniały się w zbiory plam. Punkt – twór umowny, nieistniejący w rzeczywistości – zamieniał się w plamę, nielubianą przez teorię. Każda z powstałych form-figur nowej geometrii powstawała w procesie fotochemii i była wynikiem wielu czynników – jak korekta wnoszona przez naturę do planu założonego przez intelekt. Mysłowski prowokował oczywiście tę naturę do akcji i starał się wywołać kolejny „przypadek”.

Termin „konstruktywizm organiczny” jest więc pojęciem umownym – próbą nazwania tych serii prowokacji. Dzisiaj wiemy, że wielość algorytmów i duża moc obliczeniowa komputera jest w stanie taką z pozoru przypadkową formę wygenerować, wówczas jednak – w latach 70. i 80. XX w. – nazywaliśmy ten proces „inteligencją natury”. W sztuce, a więc w dziedzinie rozwijanej przez tysiąclecia „sztuczności” (*ars – art – artificialis*), konstruktywizm organiczny był i jest intelektualną grą artysty z prowokowaną naturą. Jest współtworzeniem form, w których odbija się porządek świata. Ten rodzaj sztuki świadomego partnerstwa natury jest niezwykle historyczną (czyli mającą swój zapis) drogą ku przyszłości. Horyzont jednak wraz z nami nieustannie się przesuwają. ■

Przypisy

1. Organizacja w 1984 r. wystawy „Konceptje przestrzeni w sztuce współczesnej” w Muzeum Narodowym w Warszawie była okazją do rozpoczęcia rozmowy, w której zaproponowałam pojęcie „geometrii organicznej” i pokazania ww. teki. D. Folga-Januszewska, *Konceptje przestrzeni w sztuce współczesnej*, katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1984, s. 106–109. Motyw *Avenue of the Americas* pojawił się też na okładce katalogu, a dyskusja nad zagadnieniem notacji przestrzeni i naszych dylematów percepcyjnych stała się przedmiotem kolejnej publikacji: D. Folga-Januszewska (wstęp i red.), *Artyści o przestrzeni*, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1987. W międzyczasie dyskusja nad geometrią organiczną i sztukami była przedmiotem prezentacji w 1986 r. w Indira Gandhi National Centre for Arts w New Delhi, a w 1991 r. ukazała się w publikacji: D. Folga Januszewska, *Concepts of Space in Contemporary Art*, [w:] *Concepts of Space. Ancient and Modern*, ed. by K. Vatsyayan, Indira Gandhi National Centre the Arts, Abhinav Publications, New Delhi 1991, s. 583–602.
2. Por. Tadeusz Mysłowski. *Towards Organic Geometry 1972–1994*, Irena Hochman Fine Art Ltd, New York 1994. Dalsze przekształcenia: Tadeusz Mysłowski, katalog wystawy, Muzeum Lubelskie w Lublinie, Lublin 2011, s. 28–31.

ABSTRACT

ORGANIC CONSTRUCTIVISM BY TADEUSZ MYSŁOWSKI

Tadeusz Mysłowski studied various media, but he paid special attention to photography, discerningly exploring its non-illustrating and non-documentary possibilities and methods of provoking the chance in a photochemical process. For the artist, New York became not so much a place of living but rather a matter of work, a subject of research and the reason for the first reflections on the constant correction of geometric assumptions by the "nature". These observations gave rise to two series of works that marked out two stages of the search for an ideal order of art and nature and which led the artist away from the Euclidean lines to the organicity of the complex and curvilinear space. The term "organic constructivism" is therefore a conventional concept – an attempt to name these series of provocations.

